

Posudek školitele na magisterskou práci Martiny Gjorgjevikové „Slavení svátků v Makedonii“. HTF UK Praha 2006, 166 str.

M. Gjorgjeviková v distančním studiu předkládá práci, v níž splnila zadané téma pro svůj „projekt“ terénního výzkumu oblasti, v níž nyní trvale žije jako matka a manželka. Z hlediska metodologického je její práce deskriptivní a chybí v ní religionistická pasáž o významu náboženských svátků, kterou nahradila hned v úvodu oddílem o slavení svátků v Makedonii.

Gjorgjeviková věnovala poměrně velkou pozornost Makedonii jako státní, kulturní i náboženské entitě (s. 9 – 21), což se sice netýká bezprostředně tématu, ale je to přínosné vzhledem k našim stále ještě povrchním znalostem. Je zde řada zajímavých poznatků o aktuálním stavu názorů na geografické proměny území (dnešní Makedonie se liší od historického řeckého pojetí téměř ve všem, viz s. 18 – 21). Kapitola o vývoji křesťanství v této oblasti je slušnou synopsí, uvádějící čtenáře stručně a obecně do problematiky makedonského pravoslaví.

Pokud jde o kultovní kalendář se svátky, charakterizuje Gjorgjeviková denní, týdenní a celoroční cyklus opět obecně, aby uvedla svou „case study“. Tou je makedonské lokalita Ilinden, kde popisuje stav církve a folklór jako faktor národnostního sebeuvědomění. Tato část mohla být uspořádanější a delší.

Velkou pozornost potom věnuje součástí náboženských slavností a svátků, především lyrice v obřadních písních, zpívaných v chrámech i jinde.

Trochu mimo téma, ale zajímavě se Gjorgjeviková věnuje etnologicky (nebo kulturně antropologicky) i rolnickým obyčejům ze Skopského pole a folklórním žánrům, které makedonské svátky (ovšem zřejmě i každodennost) provázely (příслови a hádanky). To práci sice zbytečně „natahuje“, ale jde o zajímavé poznatky.

K vlastnímu tématu potom patří požehnání a kletby (s. 69 nsl.) a oddíly o náboženské (i sekulární) praxi – pojem „služba“.

Základní částí práce jsou pojednání o konkrétních svátcích a slavnostech, především v ročních cyklech. Zde jde o pozorování z osobní přítomnosti, a ty jsou cenná, i když mohla být podána více „vědecky“, tj. s dohledáním další literatury.

M. Gjorgjevikové šlo o popsání celého kultovního roku a také o etnologické shrnutí obyčejů. Spojení religionistiky a etnologie není sice dnes v módě, ale přineslo v minulosti užitečné poznatky. Zde například v části o obyčejích při narození a úmrtí v závěru práce.

Poznámkový aparát je sice celkem bohatý, ale vyznačuje se převážně lokálními prameny, které byly autorce žijící na makedonské vesnici přístupné. Kromě školitele konsultovala i řadu místních církevních autorit a badatelů, jejichž názory uvádí.

Práce obsahuje od s. 81 (oddíl 14) celou řadu citací makedonských textů v azbuce, které by mohly být přeloženy do češtiny. Autorka školiteli před odevzdáním práce při poslední konzultaci přislíbila, že tak učiní ve zvláštní příloze, která ovšem podle mého mínění není její nutnou součástí, ale jenom vhodným praktickým doplněním.

Anglické resumé je úplným překladem českého závěru, což oceňuji.

Práci doplňují další přílohy, které jsou velmi cenné, protože obsahují texty významných makedonských s staroslověnských liturgií, ve dvou případech i se srbskými komentáři. Lze je sice dohledat jinde, ale byly nedílnou součástí svátečních makedonských bohoslužeb.

Závěr: Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji její hodnocení známkou „velmi dobře“ (2).

Prof. Dr. Blahoslav Hruška, DrSc.

Handwritten signature of Blahoslav Hruška in blue ink.

Praha, 17. 7. 2006